

BUDAPEST, III. KERÜLET, SZŐLŐVÉSZ UTCA (HRSZ. 22219)

Szennyvízcsatornázás

Lelőhely-azonosító: 62622, 72911

KULCSSZAVAK: római kor, villa

BUDAPEST, DISTRICT III, SZŐLŐVÉSZ STREET (PLOT NO. 22219)

Sewer line construction

Site IDs: 62622, 72911

KEYWORDS: Roman Age, villa

Budapest III. kerület, Szőlővész utca felső szakaszán (hrsz. 22219), az Aranyhegyen 2020. szeptember 8. és 18. között szennyvízcsatornázás során régészeti bontómunkát végeztünk. A csatornázáshoz szükséges árkot körülbelül 85 m hosszúságban, 1,50 méter szélességben ásták ki. Az árok mélysége a meredek terepviszonyok miatt változott, legmélyebb részén 3,20 méter, legsekélyebb részén 1,50 méter mélységű volt.

A meglévő aszfaltút burkolata mellől, a 2014-ben lerakott szennyvízcsatorna felől indult ki a munka. A visszatöltött föld alatt hamarosan észak-északkelet-dél-délnyugati irányú, római kori mészkőfal jelentkezett. (1. kép) A fal meglepően precízen rakott egyenetlenül tört kövekből és részben görgeteg kőből. A fal szélességét 26–28 cm szélességben két kősor alkotja. Keleti irányban a föld nyomása miatt a fal megmaradt magasságában kb. 10 cm-t dől. A fal körülbelül 90–100 cm magasságban maradt meg, és ma már csak hat kő-sorból áll, 171 és 170 mBf közötti szinten. Északi végét feltételezhetően a mostani szennyvízcsatorna árkának kiszedése során roncsolták. A fal 190 cm hosszan követhető. (2. kép) A falszakasz déli végén nagy, köves omladékot találtunk. Lehet, hogy a falat itt a 2014-es csatornázáskor pusztították el, de a bozót miatt az om-

Between 8 and 18 September 2020, archaeological excavation was carried out during sewer construction works on the upper section of Szőlővész Street (plot no. 22219), located on Arany Hill, District III, Budapest. The trench required for the sewer line was approximately 85 m long and 1.50 m wide. Due to steep terrain, the trench depth varied from 1.50 m to a maximum of 3.20 m.

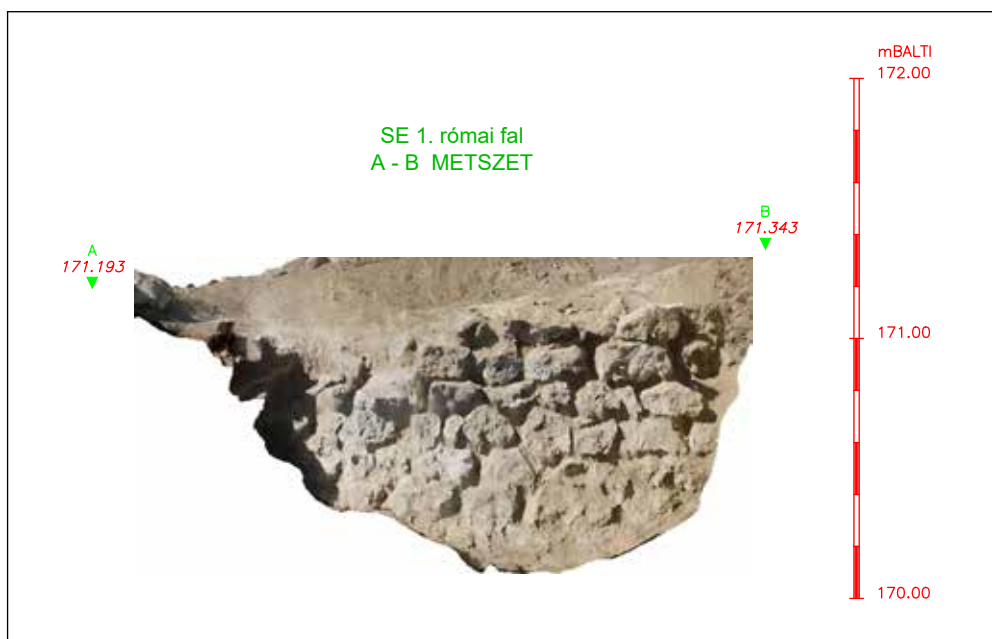
Work began adjacent to the existing asphalt road surface, near the previously installed sewer line from 2014. Below the backfill, a Roman-period limestone wall running roughly NNE–SSW was soon exposed (Fig. 1). The wall was built strikingly regular out of unevenly broken stones and some rounded boulders. It consists of two stone rows and is 26–28 cm wide. Due to soil pressure, it tilts around 10 cm to the east at its preserved height of about 90–100 cm. The wall, now consisting of six stone courses, lies between 171 and 170 a.B.S.I.* and is traceable for 190 cm in length (Fig. 2). A large stone collapse was found at its southern end. The wall may have been damaged during the 2014 sewer works, though vegetation prevented full cleaning of the debris. On the eastern side of the wall, a brown, mixed, sandy loam layer with larger stones, Roman tegula and

* above Baltic Sea level

1. kép: Római kori fal (Fotó: Fényes Gabriella)

Fig. 1. Roman-period wall (Photo by Gabriella Fényes)

2. kép: A római kori fal keleti metszete (Készítette: Kovács Tibor)

Fig. 2. Eastern section of the Roman-period wall (Prepared by Tibor Kovács)

ladék letisztítására nem volt lehetőségünk. A fal keleti oldalán barna, kevert, közetszemcsés, morzsalékos, néhány nagyobb kődarabot tartalmazó réteg volt, némi római tegula- és imbrexdarabokkal, valamint sárga és szürke házikerámia-töredékekkel. A fal nyugati oldalán érintetlen, sárga agyag altalaj van. Úgy néz ki, mintha a falat az agyag szélére, annak megtámasztására rakták volna. Feltételezhető, hogy egykor egy természetes mélyedés kifalazásával pincét vagy kunyhót építettek.

imbrex fragments, as well as yellow and grey coarse ware pottery sherds was found. On the western side, undisturbed yellow clay subsoil was visible, suggesting the wall may have been built to reinforce the edge of a natural depression—possibly as part of a cellar or hut.

The tile-rich debris layer east of the newly uncovered wall had previously been observed during archaeological monitoring in 2014 (sewer line construction under the asphalt road), again in February 2020 (electrical

A most előkerült fal keleti oldalán lévő tetőcserepes omladék már a korábbi évek régészeti megfigyelései során is felbukkant: 2014-ben az aszfaltút alatti szennyvízcsatornázáskor, illetve 2020 februárjában az elektromos kábel fektetésekor és az érintett terület melletti házhoz (hrsz. 22219/9) tartozó garázs és garázs-feljáró építése során is.

A 2020-as csatornázáskor feltárt fal kapcsolatban lehet azzal a római településsel, amelyet a 2014-es szennyvízcsatorna-létesítés munkái során, a Tarhos utca-Szőlővész utca kereszteződésétől keleti irányban, a Tarhos utca 29. számú ház vonaláig találtak. Ekkor római kori kőfalak, járószint, épületomladékok, tetőcserepek, kerámiatöredékek és vakolatdarabok kerültek elő, amelyek alapján a hegylábban hosszan elnyúló vicust valószínűsített a feltáró Budai Balogh Tibor (Budai Balogh 2015). Az, hogy a település a Tarhos és Óvár utcák kereszteződéséig is elnyúlt, Póczy Klára 1960-as években tett megfigyelésén alapul, amely szerint itt ő római kori járószintet, épülettörmelékét és falmaradványt észlelt (Póczy 1971).

A 2020-as csatornázás további földmunkái során a Szőlővész utcai szakaszon egyéb régészeti objektumot nem találtunk. A római faltól előbb nyugati, majd északi irányba fordult az újonnan kiásott árok iránya. Itt 60–80 cm vastag humusz alatt kőzetlisztes sárga agyag volt, kisebb-nagyobb fehér mészkövekkel. Ebben egy nagyobb, 140 cm hosszú, 40 cm magas meszes folt látszott, de ez teljesen természetesnek bizonyult. Alatta a sárga agyagot fehér meszes csíkok tarkították. Északra a sárga agyagban nagyobb fehér mészkődarabok „úsztak”. Az árok kiásásakor a humuszos részből mindössze egy apró római téglatöredék került elő.

Az árok északi folytatásában, az új ház oldalában a nyomvonalat ferdén régi gázvezeték keresztezte, körülötte csak visszatöltött föld volt. A gázvezetékétől északra 2,50×2,50 méter területen 1,60 méter mélységben ásták ki akna számára a földet, itt részben még visszatöltött volt, amelyből újabb római téglatöredék került elő. Az érintetlen részen hatalmas szikladarabok, alatta sárga agyag volt. Innen a szennyvízcsatorna árka keleti irányba fordult. A nyugat-keleti árokszakasz 8 méter hosszú, 0,90 méter széles és 1,20–1,40 méter mély volt. Ennek felső 80 cm-e modern szeméttel kevert feltöltés, alatta barna humusz látszott mészszerccsel a kiásás aljáig.

RÉSZTVEVŐK: Fényes Gabriella régész, Gyenes Gábor régésztechnikus, Kovács Tibor geodéta, Milbich Tamás régésztechnikus

Fényes Gabriella

cable laying), and during the construction of a garage and driveway on the neighbouring plot (22219/9).

This newly exposed wall is likely connected to the Roman settlement identified during the 2014 sewer works from the Tarhos–Szőlővész Streets intersection eastward to around no. 29 Tarhos Street. At that time, stone walls, floor surfaces, collapsed architectural debris, roof tiles, pottery sherds, and painted plaster fragments were uncovered. These led excavator Tibor Budai Balogh to postulate the existence of a vicus extending along the base of the hill (Budai Balogh 2015). Earlier observations by Klára Póczy in the 1960s, including floor surfaces, debris, and wall remains in the area of Tarhos and Óvár Streets, further support the idea of a Roman settlement (Póczy 1971).

No further archaeological features were found during the continuation of the trenching along Szőlővész Street. From the Roman wall, the trench turned west and then north. Here, beneath 60–80 cm of humus, yellow clayey silt with small and large white limestone fragments was exposed. A 140 cm long, 40 cm high patch of lime was noted but proved to be of natural origin. Below this, streaks of white lime appeared in the yellow clay. In the northern trench section, large limestone pieces „floated” in the yellow clay. Only a small Roman brick fragment was recovered from the humus layer.

Further north, an old gas pipeline crossed the trench diagonally near the new house, and only backfill was present around it. A 2.5×2.5 m area was excavated to a depth of 1.60 m for a manhole, where a Roman brick fragment was again found in the fill. In undisturbed areas, large boulders overlay yellow clay. From here, the trench turned east. This E–W section was 8 m long, 0.90 m wide, and 1.20–1.40 m deep. The upper 80 cm consisted of modern rubbish-mixed fill, below which brown humus with lime flecks extended to the base.

CONTRIBUTORS: Gabriella Fényes (archaeologist), Gábor Gyenes (archaeological field technician), Tibor Kovács (surveyor), Tamás Milbich (archaeological field technician)

Gabriella Fényes

Irodalom

- Budai Balogh 2015 • Budai Balogh, Tibor: Topográfiai kutatások az aquincumi településkomplexum vonzáskörzetében. *Aquincumi Füzetek* 21 (2015) 73-107.
- Póczy 1971 • Póczy, Klára: III. ker. Tarhos u. 44. sz. In.: A Budapesti Történeti Múzeum leletmentései és ásatásai az 1962–1965. évben. *Budapest Régiségei* 22 (1971) 387.

References

- Budai Balogh 2015 • Budai Balogh, Tibor: Topographic research in the catchment area of the settlement complex of Aquincum. *Aquincumi Füzetek* 21 (2015) 73–107.
- Póczy 1971 • Póczy, Klára: III. ker. Tarhos u. 44. sz. [Tarhos Street no. 44, District III.] In: A Budapesti Történeti Múzeum leletmentései és ásatásai az 1962–1965. évben [Rescue excavations and investigations of the Budapest History Museum in 1962–1965]. *Budapest Régiségei* 22 (1971) 387.